

Zajednička izjava grupe “Jačanje glasova” povodom Međunarodnog dana borbe protiv seksualnog nasilja u sukobima – 19. juni 2026.

Povodom Međunarodnog dana borbe protiv seksualnog nasilja u konfliktima, grupa “Jačanje glasova” (Amplifying Voices) izražava solidarnost sa preživjelim seksualnog nasilja počinjenog u ratovima širom Zapadnog Balkana i svijeta.

Više od tri decenije nakon ratova koji su pogodili naš region, preživjele nastavljaju pokazivati izuzetnu snagu i otpornost. Njihova hrabrost da progovore, traže pravdu i zahtijevaju priznanje svojih iskustava doprinijela je promjeni društvenog razumijevanja ratnog seksualnog nasilja i razbijanju decenija šutnje i stigme.

Ipak, uprkos značajnim pravnim i institucionalnim pomacima, obećanja data preživjelim još uvijek nisu u potpunosti ispunjena.

Mnoge preživjele i dalje se suočavaju s preprekama u ostvarivanju prava na pravdu, reparacije, zdravstvenu zaštitu, psihosocijalnu podršku i socijalnu sigurnost. Sudski postupci često su dugotrajni i retraumatizirajući. Programi reparacija nisu jednako dostupni svima kojima su potrebni. Stigma i dalje utiče na živote preživjelih, ograničavajući njihovo puno i ravnopravno učešće u društvu. Prečesto se od preživjelih očekuje da nose teret sjećanja, dok institucije ne uspijevaju osigurati punu odgovornost za počinjene zločine.

Ove godine posebno izražavamo zabrinutost zbog rastućeg jaza između međunarodnih obaveza i stvarnosti s kojom se preživjele svakodnevno suočavaju. Političke nestabilnosti, sužavanje građanskog prostora i smanjena podrška organizacijama za prava žena ugrožavaju teško ostvareni napredak. Organizacije koje predvode ili podržavaju preživjele suočavaju se sa sve većim izazovima u održavanju ključnih usluga, zagovaračkih aktivnosti i prostora za zajedničko djelovanje.

Prava preživjelih ne smiju zavisiti od političkih okolnosti, promjenjivih prioriteta donatora ili trenutne pažnje javnosti. Istina, pravda, reparacije i garancije neponavljanja nisu čin dobre volje, već obaveze koje proizlaze iz međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnih standarda ljudskih prava.

- Stoga pozivamo vlade zemalja Zapadnog Balkana i međunarodnu zajednicu da:
- osiguraju djelotvoran pristup pravdi za sve preživjele seksualnog nasilja počinjenog u sukobima;
- Konkretnije, osiguraju preživjelima efikasan pristup pravima i statusu posebne kategorije civilnih žrtava rata. Iako u dijelovima Bosne i Hercegovine i na Kosovu, zakonski okvir predviđa mogućnost ostvarivanja ovih prava, u praksi se preživjele osobe često suočavaju s brojnim preprekama. Nerijetko upravo neosjetljiv pristup pojedinih institucija dovodi do toga da odustanu od ostvarivanja prava koja im po zakonu pripadaju.
- unaprijede i dosljedno provode mehanizme reparacija koji poštuju dostojanstvo i prava preživjelih, i koji su pristupačni, odgovarajući i prilagođeni potrebama preživjelih, te osjetljivi na traumu
- osiguraju održivo finansiranje usluga podrške zasnovanih na potrebama preživjelih, uključujući psihosocijalnu, zdravstvenu, pravnu i ekonomsku podršku;
- zaštite i podrže organizacije za prava žena, feminističke organizacije, aktivistice kao i braniteljice ljudskih prava koje rade s preživjelima;
- omoguće smisleno učešće preživjelih u procesima donošenja odluka koje se tiču njihovih života i zajednica;
- Promoviraju procese suočavanja s prošlošću koji u fokusu imaju perspektive i potrebe preživjelih seksualnog nasilja i koji se suprotstavljaju negiranju, revizionizmu i veličanju ratnih zločina.

Glasovi preživjelih mijenjaju naša društva. Oni razotkrivaju nepravdu, osporavaju nekažnjivost i grade temelje pravednije i mirnije budućnosti.

Danas ponovo potvrđujemo svoju posvećenost osnaživanju i jačanju tih glasova te izgradnji društava u kojima svaka preživjela osoba može živjeti dostojanstveno, uz priznanje svojih iskustava i puno ostvarivanje svojih prava.

Grupa "Jačanje glasova"

Žene u crnom beograd

Bosna i Hercegovina:

Medica Zenica i Vive žene

Kosovo:

KRCT i Medica Gjakova

Srbija:

Žene u crnom, Autonomni ženski centar i Inicijativa mladih za ljudska prava

Njemačka:

medica mondiale e.V.